

Biologicky rozložitelný odpad a evidence odpadů

| Petr Grusman, Ivana Vitmajerová, společnost INISOFT, s.r.o.

Biologický rozložitelný odpad vzniká buď v přírodě, která ho přirozeně využívá ve svůj prospěch, a nedochází tak k zatěžování životního prostředí, nebo lidskou činností, při které je nutné jeho vznik a nakládání usměrnit.

V přírodě trus ze zvířat, spadlé listy stromů, větve, tráva, odumřelé části rostlin stromů, uhynulá zvířata představují biologický odpad, který nezatěžuje životní prostředí, a příroda ho po časovém odstupu, kdy dochází k rozkladu, využívá ve svůj prospěch ve formě živin.

Biologicky rozložitelný odpad a biologicky rozložitelný komunální odpad

Biologicky rozložitelné odpady vznikající lidskou činností jsou jakékoliv odpady podléhající aerobnímu nebo anaerobnímu rozkladu. Vznikají převážně v průmyslu, zemědělství a jiné výrobě. V Katalogu odpadů (vyhláška č. 93/2016 Sb.) pro tyto druhy odpadů najdeme následující katalogová čísla v tabulce 1.

Za zařazení pod správné katalogové číslo zodpovídá původce. Postup zařazování je definován v Katalogu odpadů.

Biologicky rozložitelné komunální odpady produkují občané, resp. obce. Zařazují se pod katalogová čísla ve skupině 20 – Komunální odpady (Tabulka 2).

Bioodpad, který vyprodukuje domácí, se donedávna umísťoval na skládce komunálního odpadu. Ty proto začaly nabírat nekontrolovatelné rozměry a proto se přistoupilo ke změnám v oblasti nakládání s komunálním odpadem.

Z pohledu biologicky rozložitelného komunálního odpadu je separace velmi důležitá, protože biologický odpad tvoří prakticky 50 % komunálního odpadu.

Nejčastějším způsobem nakládání s bioodpadem (podobně jako s jinými druhy odpadu) bývalo skládkování,

na druhém místě bylo spalování ve spalovnách a mnohdy se stal odpad ze zahrad i součástí černých skládek.

Sám o sobě je ve většině případů bioodpad neškodnou směsí rozložitelných látek, ale jeho směřováním s ostatními druhy odpadů přispívá ke zvýšení škodlivých a nekontrolovatelných reakcí na skládkách i ve spalovnách.

Proč neskládkovat biologicky rozložitelný komunální odpad?

Když se organický odpad rozkládá na skládce v anaerobních podmínkách, vzniká skládkový plyn (metanogenní fáze), jehož prioritní složkou je metan (CH₄).

Metan je jedním z hlavních atmosférických stopových plynů odpovědných za rozšířený problém skleníkového efektu. Je zjištěno, že v globální škále přispívá metan k tomuto efektu přibližně 15 %. Metan přispívá ke skleníkovému efektu přibližně 21násobně více než hlavní skleníkový plyn oxid uhličitý, který vzniká při aerobním rozkladu biologického odpadu. Narůstající koncentrace skleníkových plynů v atmosféře indikují narůstání globálního teplot-

Tabulka 2

Kat. číslo	Ktg.	Název
200101		• Papír a lepenka
200108		• Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven
200110		• Oděvy
200111		• Textilní materiály
200201		• Biologicky rozložitelný odpad
200301		• Směsný komunální odpad
200302		• Odpad z tržišť

Tabulka 1

Kat. číslo	Ktg.	Název	Kat. číslo	Ktg.	Název
020101		• Kaly z praní a z čištění	030311		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod číslem 03 03 10
020102		• Odpad živočišných tkání	040101		• Odpadní knihovka a štipenka
020103		• Odpad rostlinných pletiv	040106		• Kaly obsahující chrom, zejména kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku
020106		• Zvířecí trus, moč a hnůj (včetně znečištěné slámy), kapalné odpady, soustředované oddělené a zpracovávané mimo místo vzniku	040107		• Kaly neobsahující chrom, zejména kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku
020107		• Odpady z lesnictví	040210		• Organické hmoty z přírodních produktů (např. tuk, vosk)
020201		• Kaly z praní a z čištění	040220		• Jiné kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod číslem 04 02 19
020202		• Odpad živočišných tkání	040221		• Odpady z nezpracovaných textilních vláken
020203		• Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	040222		• Odpady ze zpracovaných textilních vláken
020204		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	100103		• Poplepek ze spalování rašeliny a neošetřeného dřeva
020301		• Kaly z praní, čištění, loupaní, odsučování a separace	101304		• Odpady z kalcinace a hašení vápna
020304		• Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	101306		• Úlet z prach (kromě odpadů uvedených pod čísly 10 13 12 a 10 13 13)
020305		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	150101		• Papírové a lepenkové obaly
020401		• Zemina z čištění a praní řepy	150103		• Dřevěné obaly
020402		• Odpad uhlíkatu vápenatého	170201		• Dřevo
020403		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	190503		• Kompost nevyhovující jakosti
020501		• Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	190604		• Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování komunálního odpadu
020502		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	190605		• Extrakty z anaerobního zpracování odpadů živočišného a rostlinného původu
020601		• Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	190606		• Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování živočišného a rostlinného odpadu
020603		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	190805		• Kaly z čištění komunálních odpadních vod
020701		• Odpady z praní, čištění a mechanického zpracování surovin	190812		• Kaly z biologického čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 19 08 11
020702		• Odpady z destilace lihovin	190814		• Kaly z jiných způsobů čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 19 08 13
020704		• Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	190901		• Pevné odpady z primárního čištění (z česlí a filtrů)
020705		• Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	190902		• Kaly z číření vody
030101		• Odpadní kůra a korek	191201		• Papír a lepenka
030105		• Piliny, hobliny, oděvky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 03 01 04	191207		• Dřevo neuvedené pod číslem 19 12 06
030301		• Odpadní kůra a dřevo			
030302		• Kaly zeleného louhu (ze zpracování černého louhu)			
030305		• Kaly z odstraňování tiskářské černi při recyklaci papíru			
030307		• Mechanicky oddělený výmět z rozlákňování odpadního papíru a lepenky			
030308		• Odpady ze třídění papíru a lepenky určené k recyklaci			
030309		• Odpadní kaustifikační kal			
030310		• Výmětová vlákna, kaly z mechanického oddělování obsahující vlákna, výplně a povrchové vrstvy z mechanického třídění			

ního průměru, což může vést k potenciální katastrofické klimatické přeměně.

Zároveň mohou biologicky rozložitelné odpady změnami svého objemu během skládkování narušovat těsnost skládky a následně způsobit únik toxických výluhů do spodní vody.

Proč nespalovat biologický komunální odpad?

Pokud se bioodpad dostane do spalovny, stává se zdrojem pro tvorbu toxických plynů – dioxinů, kvůli své vysoké vlhkosti a obsahu soli (chloru). To dokazují i závěry EU v Green Paper COM (2000) 469, 26/7/2000, ve kterých se píše, že „látky podléhající hnilobě jsou druhým nejvýznamnějším zdrojem chloru (okolo 17%) v komunálních odpadech“. Navíc tam ještě není započítán papír (dalších 10% chloru). Pokud je v bioodpadu přítomen chlor (biologický odpad ho obsahuje ve formě soli), vzniká vysoce agresivní kyselina chlorovodíková, nebezpečně chlorované uhlovodíky, dioxiny a furany.

Proto je pro ochranu životního prostředí důležité, aby se předcházelo vzniku biologicky rozložitelných odpadů, a pokud už vzniknou, aby se sbíraly odděleně a správně se s nimi nakládalo.

Jak evidovat biologicky rozložitelný odpad?

Z pohledu evidence je nutné rozeznávat, zda se jedná o odpad ve smyslu zá-

kona, anebo zda jde o předcházení jeho vzniku. Pokud občan poseká zahradu, shrabe listí nebo ostříhá túje a posekanou trávu, listí, větve umístí do vlastního kompostéru, nejedná se z pohledu zákona o odpad a žádná evidence o tom se nevede. Občanovi po určité době vznikne kvalitní kompost, který si sám využije. Stejně je to s kompostováním trávy, listí atp. při údržbě zeleně ve městech a obcích, pokud se jedná o komunitní kompostování.

Pokud však občan předá trávu, listí ... do sběrného dvora, obci provede údržbu veřejné zeleně firma (technické služby atp.), které tím vzniknou odpady, pak se jedná zpravidla o produkci, kterou je nutné uvést v evidenci. Produkce se zaznamenává s kódem nakládání A00. Pokud odpad převezmete, evidujte ho s kódem nakládání B00. V případě, že odpad odevzdá občan do nádob či zařízení v rámci systému stanoveného obcí (obec o takovém odpadu ví), pak se jedná o produkci obce a takové převzetí se rovněž eviduje pod kódem nakládání B00 a partnerem je v daném případě obec (IČO, IČP, název, adresa, ZÚJ). Takový odpad musí mít obec ve své evidenci pod kódem nakládání A00 (jako svou produkci). Pokud občan odpad předá mimo systém stanovený obcí (obec o takovém odpadu neví = např. na sběrný dvůr předá odpad občan sousední obce, sběrný dvůr není součástí systému nakládání s odpady dané obce atp.), pak je nutné takové převzetí zaevidovat s kódem nakládání BN30 (partnerem je přímo občan a v ročním hlášení se uvádí pouze ZÚJ a název obce, ze které občan

pochází). Z toho vyplývá, že je důležité, aby provozovatel zařízení, resp. obsluha fyzicky řešící převzetí odpadů a zaznamenává ho do evidence, dobře věděl, v jakém režimu občan odpad přináší.

Dalším důležitým krokem v evidenci je zaznamenání způsobu nakládání představujícího využití biologicky rozložitelného odpadu. Jelikož se jedná o proces, který určitou dobu probíhá, je nutné záznam do evidence učinit pod správným kódem nakládání až ve chvíli, kdy je odpad již prokazatelně upraven. Tedy nikoliv ihned po převzetí, ale až ve chvíli, kdy prakticky, např. v kompostárně, vznikne nový kompost, tedy ne při založení zakládky. Pro kompostování se používá kód nakládání N13, tzn. pro vyprodukovaný odpad AN13, pro převzatý odpad BN13 a pro odpad převedený ze skladových zásob minulého roku CN13.

Pokud Vás tento příspěvek zaujal a potřebujete legislativní pomoc, využijte služeb poradenství, které Vám společnost INISOFT nabízí v oblasti jednotlivých složek životního prostředí se zaměřením především na nakládání s odpady, obaly, vodami a při ochraně ovzduší. Pro správné vedení evidence odpadů vytváříme specializovaný software **EVI 8** a **SKLAD Odpadů 8**. Více o těchto programech, včetně možnosti stažení demoverze, naleznete na našich internetových stránkách <https://www.inisoft.cz>.

Chcete aktuální informace? Vzdělávejte se spolu s námi. Přehled všech školení pořádaných společností INISOFT naleznete na internetové adrese <https://www.inisoft.cz/skoleni>. □

Provozní program pro SBĚRNÉ DVORY, KOMPOSTÁRNY, KOVOŠROTY, SKLÁDKY, SPALOVNY a další typy zařízení

15 LET

SKLAD Odpadů 8
POMÁHÁ
S PROVOZEM ZAŘÍZENÍ

- příjem, výdej odpadů a výkup, prodej surovin
- faktury, hotovostní doklady
- smlouvy a smluvní ceny
- sledování stavu odpadů na skladě, předruhování
- evidence svozových tras i stanovišť
- propojení na vážní nebo účetní systém
- průběžná evidence odpadů s ročním hlášením o odpadech do ISPOP
- servisní podpora a garantovaná aktualizace

Vyřeší složitou provozní agendu jakéhokoli zařízení

Více na www.inisoft.cz

SKLAD
ODPADŮ 8